

**Vlaamse Toezichtcommissie voor het
elektronische bestuurlijke
gegevensverkeer**

**Beraadslaging VTC nr. 12/2018 van
28 februari 2018**

Betreft: het mededelen van persoonsgegevens van personeelsleden van de Vlaamse Overheid door het Agentschap voor Overheidspersoneel (AgO) en het agentschap Het Facilitair Bedrijf aan het departement Kanselarij en Bestuur (departement KB) voor een gedragsonderzoek in het kader van het klimaatactieplan.

I. ELEMENTEN VAN DE AANVRAAG

A. WETTELIJKE, DECRETALE EN REGLEMENTAIRE GRONDSLAGEN

1. De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: "de VTC");
2. Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid de artikelen 8 en 11;
3. Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende veiligheidsconsulenten;
4. Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVP");
5. Gelet op het Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "KB van 13 februari 2001");

B. VERLOOP VAN HET ONDERZOEK

6. Gelet op de aanvraag van AgO en Het Facilitair Bedrijf enerzijds en het departement KB anderzijds, ontvangen per mail op 8 maart 2018;
7. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van AgO (Vlimpers), van 1 maart 2018, ontvangen op 8 maart 2018;
8. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van het departement KB, van 19 maart 2018, ontvangen op 20 maart 2018;
9. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van Het Facilitair Bedrijf van 27 februari 2018, ontvangen op 27 februari 2018;
10. Beslist, na beraadslaging op 28 februari 2018, als volgt:

II. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE AANVRAAG

11. Op 19 april 2016 werd de eerste Vlaamse klimaatop georganiseerd. Op die top spraken verschillende ministers zich namens de Vlaamse Regering uit om als Vlaamse overheid zélf het goede voorbeeld te geven. Tegen eind 2030 wil de Vlaamse overheid 40 % minder CO₂ uitstoten met haar dienstvoertuigen, gebouwen en technische infrastructuur. Tegelijk moet het primair energieverbruik in gebouwen en technische infrastructuur met 27 % dalen. Om die doelstellingen waar te maken, werden voor de Vlaamse overheid vier actieplannen geschreven en gevalideerd door de Vlaamse Regering:

- Actieplan Energie-efficiëntie Vlaamse overheid, door het Vlaams Energiebedrijf (VEB)
- Actieplan Gebouwenportfolio Het Facilitair Bedrijf, door Het Facilitair Bedrijf (HFB)
- Actieplan Mobiliteit Vlaamse overheid, door Het Facilitair Bedrijf
- Actieplan Gedrag en Klimaataanpak, door het Departement Kanselarij en Bestuur (DKB)

12. Het **actieplan gedrag** werkt eerst en vooral ondersteunend voor het behalen van de doelstellingen in de andere actieplannen. Dat is ook logisch, want de toepassing van gedragsinzichten past in *evidence based policy making*. Het komt er dus op aan dat beleidsuitdagingen en actieplannen gebruik maken van gedragsinzichten. Daarnaast is het ook noodzakelijk dat de zorg voor het klimaat vanzelfsprekend wordt binnen de Vlaamse overheid en dat er sprake kan zijn van geloofwaardig ambassadeurschap van de Vlaamse ambtenaar. De doelstellingen zijn bijgevolg om bij ambtenaren klimaatpositief gedrag te stimuleren (m.a.w. waar nodig gedragsverandering teweeg te brengen op de werkvloer waardoor de impact op het klimaat verlaagt), en om ambassadeurschap op te bouwen. Ze richten ons daarbij op gedragingen op de werkvloer zoals:

- trapgebruik stimuleren & liftgebruik ontmoedigen zodat er minder elektriciteit wordt verbruikt
- andere - zie de opsomming op <https://overheid.vlaanderen.be/gedragsinzichten-klimaatactieplannen>

13. Het trapgebruik stimuleren past ook in andere doelstellingen:

- er is vanzelfsprekend het gezondheidsbeleid van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)
- gezond bewegen stimuleren op het werk is een doelstelling van het Vlaams overheidsagentschap Sport Vlaanderen cf. <https://www.sport.vlaanderen/sportophetwerk/bewegen-op-het-werk/> dat zich bv. ook vertaalt in samenwerkingsinitiatieven als <http://13.vlaanderen.be/nieuws/trappenloop-brusselse-gebouwen-op-5-december>
- ook het Vlaams Agentschap voor Overheidspersoneel is begaan met gezond bewegen op het werk, cf. het project "Gezond Bewegen" <https://overheid.vlaanderen.be/project-gezond-bewegen>
- welzijn op het werk is ook een doelstelling van de GDPB, onderdeel van het Departement Kanselarij en Bestuur - en zie ook de welzijnswetgeving.

14. Het Departement Kanselarij en Bestuur is de entiteit die transversaal beleid coördineert en initiatieven of entiteiten verbindt. Het Departement Kanselarij en Bestuur (DKB) neemt als Centre of Government het voortouw wat betreft *evidence based* beleidmaken - zowel wat betreft het overheidsbeleid in de huidige legislatuur als het transversale of langetermijnbeleid (zie ook: Visie 2050). DKB heeft in dat verband ook een team Gedragsinzichten dat de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid adviseert over het gebruik maken & toepassen van gedragsinzichten bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het Vlaams beleid. Het team fungeert ook als kennis- en ervaringsdelingsplatform. Het coördineert ook de contacten met de academische wereld (universiteiten en hogescholen) of andere vorsers of wetenschappers, onderzoeksinstituten, onderzoeksbedrijven enz. met het oog op een meer gestroomlijnde benadering in Vlaanderen en een betere afstemming met de beleidsbehoeften van de Vlaamse overheid.

15. Andere spelers in dit project zijn twee entiteiten uit hetzelfde beleidsdomein van de Vlaamse overheid : het Agentschap voor Overheidspersoneel (AgO), kernspeler wat betreft de personeelsadministratie, en Het Facilitair Bedrijf, kernspeler wat betreft (de bouw, inrichting & exploitatie van) de gebouwen.

16. Wat betreft het aansporen van het nemen van de trap in plaats van de lift werd een samenwerking aangegaan met Filip Boen, professor in de bewegingspsychologie aan de KU Leuven en een expert in gezond bewegen, die op zijn beurt professor Ilse Van Diest en de studenten betrok. (Het is niet uitgesloten dat op langere termijn nog andere studenten worden betrokken.) Professor Boen verrichtte eerder al onderzoek bij bedrijven als Agfa, AB InBev en KBC en brengt dus veel bagage in. Bij de Vlaamse overheid doet hij dat gratis maar hoopt wel onderzoek te kunnen verrichten dat zijn expertise vergroot en dat zijn studenten helpt in hun opleiding. Zijn onderzoeksvoorstel werd ondertussen ook goedgekeurd door de Ethische Commissie van de KU Leuven - zie bijlage.

III. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

A. ONTVANKELIJKHEID

17. Het betreft identificatiegegevens, contactgegevens, gedragsgegevens en personeelsgegevens van personeelsleden van de Vlaamse Overheid.

18. De personen worden geïdentificeerd aan de hand van hun personeelsnummer. In casu betreft het een latere verwerking van gegevens die informatie bevatten omtrent een geïdentificeerde natuurlijke persoon. Deze gegevens kunnen dus als persoonsgegevens in de zin van artikel 1, §1, WVP, gekwalificeerd worden.

19. Aangezien deze persoonsgegevens op een geautomatiseerde wijze worden verwerkt, is de WVP van toepassing¹.

20. Overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van het e-govdecreet vereist elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een instantie² een machtiging van de VTC, tenzij de elektronische mededeling van gegevens al onderworpen is aan een machtiging van een ander sectoraal comité, opgericht binnen de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer.

21. De persoonsgegevens worden opgevraagd bij AgO. AgO is een intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid, behorend tot het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur³. AgO is dus een instantie, vermeld in artikel 4, §1, 2°, decreet van 26 maart 2004 betreffende openbaarheid van bestuur, en valt dus onder het toepassingsgebied van artikel 8 van het e-govdecreet.

¹ Art. 3, §1 WVP.

² Het begrip 'instantie' wordt gedefinieerd in artikel 2, 10°, van het decreet als: "een instantie, vermeld in artikel 4, §1, van het decreet van 26 maart 2004 betreffende openbaarheid van bestuur".

Art. 4. § 1. Dit decreet is van toepassing op de volgende instanties :

1° het Vlaams Parlement en de eraan verbonden instellingen;

2° de diensten, instellingen en rechtspersonen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest;

3° de gemeenten en de districten;

4° de provincies;

5° de andere gemeentelijke en provinciale instellingen, met inbegrip van de verenigingen zonder winstoogmerk waarin één of meer gemeenten of de provincies minstens de helft van de stemmen in één van de beheersorganen heeft of de helft van de financiering voor haar rekening neemt;

6° de verenigingen van provincies en gemeenten, bedoeld in de wet van 22 december 1986 betreffende intercommunales, en de samenwerkingsvormen zoals geregeld in het decreet van 6 juli 2001 houdende intergemeentelijke samenwerking;

7° de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hierna O.C.M.W.'s te noemen, en de verenigingen, bedoeld in hoofdstuk 12 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende O.C.M.W.'s;

8° de polders, bedoeld in de wet van 3 juni 1957 betreffende polders, en de wateringen, bedoeld in de wet van 5 juli 1956 betreffende wateringen;

9° de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten;

10° alle andere instanties binnen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap.

³ Besluit van de Vlaamse regering van 11 juni 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap "Agentschap voor Overheidspersoneel".

22. De persoonsgegevens worden ook opgevraagd bij Het Facilitair Bedrijf. Het Facilitair Bedrijf is een intern verzelfstandigd agentschap binnen het Vlaamse Ministerie van Bestuurszaken⁴. Het Facilitair Bedrijf is dus een instantie, vermeld in artikel 4, §1, 2°, decreet van 26 maart 2004 betreffende openbaarheid van bestuur, en valt dus onder het toepassingsgebied van artikel 8 van het e-govdecreet.

23. De VTC is derhalve bevoegd om voorliggende machtigingsaanvraag te behandelen.

B. TEN GRONDE

B.1. FINALITEITSBEGINSEL

24. Artikel 4, §1, 1°, WVP, stelt dat iedere verwerking van persoonsgegevens eerlijk en rechtmatig moet zijn. Dit houdt in dat iedere gegevensverwerking dient te gebeuren op een transparante wijze en mits naleving van het recht. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, dienen persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden te worden verkregen en mogen zij niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden. De VTC onderzoekt hierna de verschillende aspecten van dit finaliteitsbeginsel.

Oorspronkelijk doeleinde van de gegevensverwerking:

1. Wat betreft de gegevens van de toegangspoortjes:

De poortjes werden geplaatst om de veiligheid te kunnen waarborgen van de werknemers. Bij inbreuken kunnen bepaalde feiten worden gereconstrueerd aan de hand van de badgegegevens.

2. De mailadressen

Deze worden bij Het Facilitair Bedrijf opgevraagd, uit het gebruikersbeheer (alias WebIDM).

3. Vlimpers:

Vlimpers staat voor Vlaams Interdepartementaal modulair personeelssysteem beheerd door AgO. Het is een online e-HRM systeem waarin ongeveer 20.000 personeelsdossiers worden beheerd (aantal stijgend). Het Vlimperssysteem is gebaseerd op de PeopleSoftware van Oracle. Vlimpers Kern is het standaard personeelssysteem, met het systeem beheert de Vlaamse overheid haar personeels- en functiegegevens en personeelsafwezigheden. Het is ook de basis voor de loonberekening en loonadministratie. Deze personeels- en functiegegevens en personeelsafwezigheden

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap "agentschap Facilitair Bedrijf";

worden ook doorgestuurd naar een Datawarehouse. Aan de hand van Cognos-software wordt over deze data gerapporteerd.

Vlimpers wordt beheerd door de afdeling HRTD en gebruikt door de Afdeling Dienstencentrum Personeelsadministratie, beide gevestigd in het agentschap Overheidspersoneel.

25. Taak van Het Facilitair Bedrijf:

Het Facilitair Bedrijf is de auteur van de **Klimaatactieplannen Gebouwen en Mobiliteit**, cf.

<https://overheid.vlaanderen.be/gedragsinzichten-klimaatactieplannen>

Uit het Besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van dit intern verzelfstandigd agentschap, cf.

<https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1013222¶m=inhoud> :

"Artikel 4

Het agentschap heeft tot taak de operationele ondersteuning en uitvoering van facilitaire diensten in de diverse beleidsdomeinen.

Dat omvat de volgende activiteiten:

1° het uitvoeren van het portefeuille-, ruimte- en projectbeheer, alsook het optreden als technische studiecél voor het vastgoed van de Vlaamse administratie;

2° het leveren van ondersteunende gebouwgebonden diensten op het vlak van technisch onderhoud, verhuizingen, bekabeling, energiebeheer, beheer van meubilair, beveiliging, catering, schoonmaak, beheer van vergaderzalen, reprografie, postbedeling, afvalverwerking in de gebouwen van de Vlaamse administratie;

(...)

Het agentschap heeft tot taak diensten inzake informatie- en communicatietechnologie aan te bieden ter ondersteuning van de entiteiten van de Vlaamse overheid en van de lokale en provinciale besturen. Dat omvat de volgende activiteiten:

1° het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van het beleid inzake informatie- en communicatietechnologie;

2° het aanbieden van een ruime waaier aan ICT-diensten;

3° het investeren in gemeenschappelijke ICT-omgevingen met het oog op schaalvoordelen en een betere integratie;

4° het verlenen van advies op basis van intern opgebouwde expertise.

(...)"

26. Taak van het 'Agentschap Overheidspersoneel' m.b.t. Vlimpers:

In artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 tot oprichting van IVA "Agentschap Overheidspersoneel", gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 13 maart 2015 en 3 juli 2015. (Zie <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1013450¶m=inhoud&ref=search&AVIDS=>) .

staat volgende aangegeven:

"Het agentschap heeft als missie het beleid inzake overheidspersoneel en organisatieontwikkeling voor te bereiden, uit te voeren en te evalueren. Het zorgt voor ondersteuning aan de lijnmanagers van de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid, zodat die een beleid inzake personeel en organisatie kunnen voeren, in overeenstemming met het gemeenschappelijk overkoepelend P&O-beleid van de Vlaamse overheid, dat bijdraagt tot de realisatie van de strategische doelstellingen van hun eigen beleidsdomein."

Meer bepaald (cf. artikel 4):

§ 2. Het agentschap heeft tot taak de uitvoering van een gemeenschappelijk managementondersteunend dienstenaanbod t.a.v. alle beleidsdomeinen te realiseren, inzonderheid door:

(...)

7° de coördinatie en het beheer van een gemeenschappelijk personeelsbeheerssysteem en een dienstencentrum personeelsadministratie;

(...)"

Doeleinde van de verdere verwerking:

27. De aanvragers willen **het trapgebruik stimuleren en het liftgebruik ontmoedigen** (bespaart energie dus kosten en is goed voor klimaat en gezondheid). Ze zouden in concreto graag realiseren dat men

- voor verplaatsingen tot drie verdiepingen de trap neemt
- naarmate de conditie vordert, overweegt om extra verdiepingen te trappen
- voor langere verplaatsingen de reisweg splitst over trappen en liften
- bij het binnenkomen altijd de grote trap neemt tussen 0 en 1
- de trap neemt uit de parking op -1 of -2 naar de 0 (en niet de lift)
- voor korte verplaatsingen tussendoor, bv. gaan vergaderen op een andere verdieping altijd de trap neemt tenzij dat te veel werk is
- de lift dus enkel neemt als men te veel verdiepingen moet stijgen of dalen, of als men een last heeft, een blessure, een handicap.
- voor het overige willen ze het nemen van de trap als norm promoten voor zoveel mogelijk korte verplaatsingen.

28. Om te onderzoeken of de geïnstalleerde interventies een effect hebben op het trapgebruik is er een nulmeting en een effectmeting nodig.

29. In de week van 18 december 2017 hebben 5 studenten van KU Leuven gedurende 5 ochtenden een nulmeting (telling) gedaan aan de hoofdingang van het gebouw. Daaruit bleek dat minder dan 20% van de units (een persoon of een groepje personen die samen de beslissing nemen tot trap- of liftgebruik) de trap gebruikten.

30. Tijdens de interventieperiode willen de aanvragers via subtiele omgevingsveranderingen (nudging) het trapgebruik stimuleren. Ze willen het objectief (gemeten) en zelf-gerapporteerde trapgebruik (en liftgebruik) koppelen met de motieven en hindernissen om de trap te nemen die via een on-line survey zullen bevroegd worden.

31. Verduidelijking van het onderzoek:

Welke keuze maken de mensen die op het gelijkvloers toekomen - nemen ze de trap of de lift? Dat is de centrale vraag. Om de scope van het onderzoek haalbaar te houden werd beslist om in het Teirlinckgebouw enkel te kijken naar het gedrag 's ochtends (7 - 10 uur) en op het gelijkvloers. Dat betekent dat ze willen kijken naar wat ze doen aan de poortjes-met-badgelezers aan de drie torens. Per ingang zijn er twee poortjes met telkens een badgelezer.

(worden niet onderzocht: de toegangen naar de parking, de gangen voor het technisch beheer en de trap die naar het eerste leidt omdat daar geen badgelezers staan.)

32. Ze willen daarbij onderzoeken wie de trap/lift neemt: zijn dat vooral vrouwen/mannen, speelt leeftijd een rol, welke entiteiten of afdelingen gebruiken meer de trap/lift, speelt rang een rol? Ze willen eveneens werknemers hun motieven en hindernissen via een enquête koppelen aan de objectieve gegevens van het trappengebruik. (Dit is nieuw. Er is voor trapgebruik nog nooit op individueel niveau een koppeling gemaakt tussen objectieve cijfers - hoe vaak neemt iemand de trap vs. lift - en percepties gemeten via een survey.)

33. De poortjes werden geplaatst om de veiligheid te kunnen waarborgen van de werknemers. De poortjes en de bijhorende technologie worden beheerd door Het Facilitair Bedrijf. Het Facilitair Bedrijf is in staat om gegevens aan te leveren die zeggen op welk tijdstip (dag, uur, minuut) een badge werd gelezen en over welke badge het gaat. HFB gebruikt VOid als sleutel. Dit is een uniek nummer voor personen die geregistreerd zijn in IDM (digitaal gebruikersbeheer). Voor personen die ook in Vlimpers zitten, hebben zij ook de VlimpersID.

34. Vervolgens wil het departement KB deze gegevens uit de poortjes geanonimiseerd koppelen met een aantal velden in het Vlimperssysteem. Via het VlimpersID-nummer levert AgO een bestand met enkele belangrijke persoonsgegevens (zie onder punt III, B.1.):

35. Dat is de kern van het onderzoek. Een tweede deel van het onderzoek is dat ze via een enquête ook willen weten welke drempels de betrokken werknemers ervaren als het gaat over de trap gebruiken. Als die drempels kennen, weten ze ook beter wat er speelt en waar ze op moeten inspelen. Nemen ze die bv. niet graag omdat die ongezellig is, omdat ze niet bezweet willen aankomen, omdat ze denken dat ze er met de lift sneller zullen zijn, ... Ze willen in de enquête vragen of ze vrijwillig hun Vlimpersnummer willen invoeren. Om deze survey bekend te maken, hebben de onderzoekers mailadressen nodig of een kanaal (nieuwsbrief, intranet...) waarmee ze de personeelsleden in het Herman Teirlinckgebouw kunnen bereiken.

36. Ze willen die informatie ook koppelen met de informatie over het objectief trapgebruik omdat ze daaruit kunnen leren hoeveel verschil er is tussen wat mensen zeggen en wat ze doen.

37. Na de nulmeting (één week) en de baseline survey (één week) ontwerpen ze opeenvolgende interventies gedurende vier weken. De interventies zijn een combinatie van omgevings- en communicatie nudges. Via de badgegegevens meten ze wat die opleveren. Het is niet de bedoeling dat de rapportage achteraf of de externe communicatie over het project in detail kan gaan over individuen, afdelingen of entiteiten.

38. Om te kunnen evalueren of de interventies hebben gewerkt op lange termijn en mensen duurzaam zijn beginnen kiezen voor de trap (of het tegendeel) willen ze op gezette tijden (bv. om de drie maanden, tot één jaar na het einde van de interventies) herhalingsmetingen van een week uitvoeren, vandaar de duurtijd van de aanvraag.

39. De VTC is van oordeel dat de doeleinden in randnummer 27 e.v. welbepaald en uitdrukkelijk omschreven zijn in de zin van artikel 4, §1, 2°, WVP.

40. Aangaande vereiste van verenigbaarheid met het oorspronkelijk doeleinde, wijst de VTC erop dat de geplande verwerkingen, bestaan uit latere verwerkingen van gegevens die oorspronkelijk voor andere doeleinden werden verwerkt. De rechtmatigheid van deze latere verwerkingen is aldus afhankelijk van hun verenigbaarheid met de oorspronkelijke verwerking.

41. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, mogen persoonsgegevens immers niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden.

42. De personeelsleden van wie de persoonsgegevens worden opgenomen in Vlimpers, kunnen niet onmiddellijk verwachten dat hun gebruik van trappen en liften zal worden gemonitord en bestudeerd om gedragswijzigingen te bekomen. Omdat slechts beperkte gegevens voor een beperkte termijn worden verzameld en gekoppeld, kan de toekomstige verwerking nog als verenigbaar worden beschouwd.

43. Voor wat het louter wetenschappelijk onderzoek betreft dat door de KU Leuven wordt uitgevoerd geldt dat artikel 4 WVP een uitzondering maakt: "*Onder de voorwaarden vastgesteld door de Koning na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, wordt verdere verwerking van de gegevens voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden niet als onverenigbaar beschouwd.*"

44. Er kan dus geoordeeld worden dat de doeleinden van de latere verwerking verenigbaar zijn met deze van de oorspronkelijke verwerking.

45. Taak van het Departement Kanselarij en Bestuur:

Het Departement Kanselarij en Bestuur is de auteur van het **Klimaatactieplan Gedrag**, cf.

<https://overheid.vlaanderen.be/gedragsinzichten-klimaatactieplannen>.

Algemeen kader is het besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot de organisatie van de Vlaamse

administratie <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1013986¶m=inhoud>

dat stelt (<https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1013986&datum=&geannoteerd=true&print=false>)

"§ 1. Het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur heeft betrekking op de volgende aangelegenheden:

1° het algemeen regeringsbeleid, met inbegrip van:

a) de algemene leiding van relaties met andere overheden;

b) het beleid op regeringsniveau voor maatschappelijk gerichte beleidsinitiatieven of organisatiegerichte items die beleidsdomeinen overstijgen. Het betreft:

1) de publiek-private samenwerking;

(...)

5) de duurzame ontwikkeling;

(...)

2° de bestuurszaken:

a) het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling in de Vlaamse administratie, inclusief het interne diversiteitsbeleid inzake personeel;

b) het algemeen beleid inzake de facilitaire dienstverlening en het vastgoedbeheer in de Vlaamse administratie;

c) het algemeen beleid inzake informatie- en communicatietechnologie in de Vlaamse administratie;

(...)

§ 2. Dit beleidsdomein omvat de volgende beleidsvelden :

1° ondersteuning Vlaamse Regering;

2° ondersteuning organisatiegerichte en beleidsdomeinoverschrijdende thema's;

(...)

8° informatiemanagement

9° facilitaire dienstverlening en vastgoed;

10° ICT;

(...)

14° personeel en organisatie."

46. Het toekomstige doel is bijgevolg rechtmatig.

47. Niettemin moet wel rekening worden gehouden met de belangen van de betrokkenen. Vandaar dat de vereisten van transparantie en beveiliging een doorslaggevende rol spelen (zie onder B.3 en B.5).

B.2. PROPORTIONALITEITSBEGINSEL

B.2.1. Aard van de gegevens

48. Overeenkomstig artikel 4, §1, 3°, WVP, moeten persoonsgegevens toereikend, terzake dienend en niet overmatig zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt.

49. Er worden enkel gegevens opgevraagd zolang iemand personeelslid is van de Vlaamse Overheid en het van belang is dat hij/zij geïnformeerd kan worden bij het optreden van een crisis. Zodra hij/zij geen personeelslid meer is, is deze informatiedoorstroom niet langer van toepassing.

50. Het betreft de volgende persoonsgegevens van de personeelsleden van de entiteiten van de Vlaamse Overheid die gebruik maken van Vlimpers en die gehuisvest zijn in het Herman Teirlinckgebouw:

Exacte behoefte	Proportionaliteit
<i>Basisidentificatiegegevens</i> VlimpersID-nummer	Dit is de unieke sleutel om te kunnen koppelen. Dit gegeven is essentieel om te kunnen zien wie wanneer de trap neemt of de lift.

<i>Personeelsgegevens (uit Vlimpers)</i>	Deze gegevens zijn nodig om te onderzoeken of het trap-/liftgebruik verschilt tussen mannen en vrouwen, tussen afdelingen en entiteiten, tussen rangen, volgens leeftijd etc.
entiteit van tewerkstelling	dit gegeven is interessant omdat zo kan gekeken over welke verdieping het gaat, en eventueel ook een cultuurgegeven detecteren dat typisch is voor bepaalde entiteiten, het is echter niet de bedoeling om dit gegeven te gebruiken in evaluatie of communicatie
afdeling van tewerkstelling	dit gegeven is interessant omdat men zo kan kijken over welke verdieping het gaat (sommige entiteiten zijn over meerdere verdiepingen gehuisvest) en omdat zich op afdelingsniveau al wat meer profielen aftekenen, bv. er zijn operationele afdelingen maar ook meer beleidsvoorbereidende of theoretische afdelingen ... Het is echter niet de bedoeling om dit gegeven te gebruiken in evaluatie of communicatie net zomin als het de bedoeling is individuen aan te spreken op hun gedrag
leeftijd	dit gegeven is interessant omdat bepaalde leeftijdsgroepen misschien meer last hebben met trapgebruik. Het is echter niet de bedoeling om dit gegeven te gebruiken in evaluatie of communicatie
geslacht	dit gegeven is interessant om te onderzoeken of er een verschil is tussen mannen en vrouwen voor trap- en liftgebruik
rang (bv. A1, A2, B1)	dit gegeven is voor ons interessant omdat voorbeeldgedrag door leiderschapsfiguren een belangrijke rol kan spelen in gedrag; het is ook nuttig te weten wat voor gedrag leidinggevendenden stellen om te weten welke rol ze kunnen worden gevraagd te spelen; het is echter niet de bedoeling om dit gegeven te gebruiken in evaluatie of communicatie net zomin als het de bedoeling is individuen aan te spreken op hun gedrag
persoon met een arbeidshandicap (ja / neen)	dit gegeven is interessant want mensen met een handicap zullen de trap niet nemen zonder dat ze daar zelfs een keuze over maken, dus die willen ze kunnen elimineren uit de resultaten; het is echter niet de bedoeling om dit gegeven te gebruiken in evaluatie of communicatie net zomin als het de bedoeling is individuen aan te spreken op hun gedrag
<i>e-mailadressen van de personeelsleden die gehuisvest zijn in het Herman Teirlinckgebouw</i>	We zullen motieven en hindernissen m.b.t. trapgebruik bevragen bij de personeelsleden via een online survey. Om deze survey bekend te maken, hebben we mailadressen nodig of een kanaal (nieuwsbrief, intranet...) waarmee we de personeelsleden in het Herman Teirlinckgebouw kunnen bereiken.
<i>Gegevens over het badgen aan de trap en de lift (tussen 7 en 10 uur).</i>	Deze gegevens zijn nodig om het effectief gebruik van de trap of de lift te meten.

51. Tot nu toe werd geen onderzoek gedaan waarbij de gegevens van de toegangspoortjes gekoppeld werden aan personeelsgegevens.

52. Wie gedrag wilt beïnvloeden, moet werken met gedragsinzichten. Ervaring uit het verleden leert dat communicatiecampagnes niet volstaan, want "weten is nog geen doen". De vraag is dan wat beter werkt, welke gedragsbeïnvloedingstechnieken of "nudges" helpen het doel te bereiken binnen een ethische context.

53. Om te weten wat werkt op grote schaal, is het dus nodig om eerst op kleinere schaal te onderzoeken wat écht werkt, wat minder goed werkt en wat beter werkt, en bij welke "groepen mensen" precies. Vooraleer de aansporingen om 's wat vaker de trap te nemen breed worden uitgerold in alle gebouwen van de Vlaamse overheid, willen ze graag een experiment doen in een eerste gebouw.

54. Het Teirlinckgebouw van de Vlaamse overheid lijkt daarvoor extra geschikt omdat het pas werd gebouwd en geopend. Dat betekent dat mensen hun gedrag nog volop aan het zoeken zijn. Het zou ook een goede vergelijkingsbasis moeten bieden voor de andere grote Vlaamse administratieve centra in de Noordwijk of in de provinciesteden. Bovendien zullen de conclusies worden meegenomen in het ontwerp van volgende gebouwen.

55. Op basis van de hierboven geanalyseerde elementen kunnen de gegevens worden beschouwd als relevant, evenredig en niet overmatig voor de doeleinden vermeld in randnummer 27 e.v.

B.2.2. Bewaringstermijn van de gegevens

56. Artikel 4, §1, 5°, WVP voorziet dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of verder worden verwerkt.

57. Er werd gevraagd om de gegevens te bewaren 1 oktober 2020.

58. Het departement KB wil ook opvolgonderzoek kunnen doen naar de duurzaamheid van de gedragswijziging.

59. De VTC kan akkoord gaan met de gevraagde bewaringstermijn.

B.2.3. Frequentie van de toegang

60. De toegang tot de gevraagde gegevens zou periodiek zijn. De badgegegevens aan de poortjes zullen periodiek opgevraagd worden. De aanvragers willen een nulmeting, metingen per gedragsinterventie en metingen naderhand uitvoeren om te kunnen opvolgen of de gedragsinterventies duurzaam doorwerken.

61. De personeelsgegevens uit Vlimpers en de mailadressen zullen eenmalig opgevraagd worden.

62. De VTC kan akkoord gaan met de gevraagde frequentie.

B.2.4. Duur van de machtiging

63. Er wordt een machtiging gevraagd tot 1 oktober 2020 zodat er ook opvolgmetingen kunnen uitgevoerd worden.

64. De VTC kan akkoord gaan met de gevraagde duur.

B.2.5. Bestemmingen en/of derden waaraan gegevens worden meegedeeld

65. Enkel externe medewerkers krijgen toegang tot de data, namelijk de studenten en professoren die het onderzoek zullen uitvoeren. Zie verder onder B.4 en B.5.

B.3. TRANSPARANTIEBEGINSEL

(artikelen 4, §1, 1°, en 9 tot 15bis, WVP)

66. Artikel 9 WVP voorziet in een verplichting tot informatie van de betrokken personen van wie persoonsgegevens worden gebruikt.

67. Indien de verantwoordelijke voor de verwerking de gegevens niet rechtstreeks bij de betrokkene heeft verkregen, kan evenwel op deze informatieverplichting een uitzondering worden gemaakt indien de registratie of de verstrekking van de persoonsgegevens verricht wordt met het oog op de toepassing van een bepaling voorgeschreven door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie. Op grond van artikel 9, §2, 2^e lid, b), WVP is in een dergelijke situatie een vrijstelling van informatieplicht van kracht.

68. Deze vrijstelling neemt echt niet weg dat de VTC er zich kan van vergewissen of er passende waarborgen worden voorzien voor de bescherming van de rechten van de betrokkenen.

69. Het wordt niet vooraf meegedeeld omdat er anders geen sprake kan zijn van gedragsbeïnvloeding. Mensen die weten dat ze beïnvloed worden, gedragen zich mogelijk anders. Het is expliciet de bedoeling dat te vermijden. Het project werd wel goedgekeurd door de ethische commissie van de KU Leuven (als bijlage bij de aanvraag gevoegd) en ook door het managementcomité van het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur op 19 februari 2018, waarvan de leden dit document ook ondertekenen. Deze aanvraag is ook een bewijs van het engagement om dit project goed uit te voeren.

70. Naderhand zal het project worden gecommuniceerd wat betreft de algemene resultaten "in het gebouw" of "de organisatie", en daarbij zal ook worden verteld hoe zorgvuldig er werd tewerk gegaan inclusief wat de privacy en persoonsgegevens betreft, maar niet op een manier dat toekomstige beïnvloedingen (opnieuw ethisch met keuzevrijheid als centraal begrip) zullen worden bemoeilijkt.

71. De VTC kan **niet akkoord** gaan deze wijze van informatieverstrekking. Ze vraagt uitdrukkelijk dat de betrokkenen toch op voorhand ingelicht worden van de geplande gegevensoverdracht. De wijze van kennisgeving wordt op voorhand aan de VTC bezorgd.

B.4. EXTERNE VERWERKERS EN DIENSTENINTEGRATOR

72. De externe verwerker, die in opdracht van de gevende organisatie werkt, is HBplus. HBplus voert het beheer uit van de toepassingen Vlimpers, incl. het beheer van alle daaraan gerelateerde besturingssystemen, middleware en hardware.

73. De externe verwerker van de ontvanger is de Katholieke Universiteit Leuven – Departement Bewegingswetenschappen - Faculteit Bewegings- en revalidatiewetenschappen en Faculteit Psychologie en pedagogische wetenschappen.

74. De KU Leuven helpt het departement en de agentschappen van het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur van de Vlaamse overheid (rechtspersonen Vlaamse Gemeenschap & Vlaams Gewest) bij het ontwerpen van een reeks gedragsbeïnvloedingsexperimenten om gebruikers van het Herman Teirlinckgebouw van de Vlaamse overheid er op het gelijkvloers toe aan te zetten om de trap te nemen in plaats van de lift. De KU Leuven helpt ook bij het meten en evalueren van de impact van die experimenten (nulmeting, meting per experiment, en in de tijd gespreide nametingen om te zien of de interventies tot duurzame gedragsverandering leiden). Ze zal dus de gegevens die worden aangereikt verwerken om statistische significantie te onderzoeken, te rapporteren bij welke groepen de interventies wel of niet of beter of minder goed werken, maar ook zal ze kijken naar het verschil tussen "zelfverklaard" gedrag in een survey en "reëel gesteld" gedrag aan de hand van badgegegevens afkomstig van de poortjes aan de deuren naar de trappen dan wel de liften.

75. Dit zal worden vastgelegd in een verwerkingsovereenkomst waarin ook afspraken worden opgenomen over de publicatie van de onderzoeksresultaten.

76. De VTC herinnert er aan dat ingeval van onderaanneming, de privacywet aan iedere verantwoordelijke voor de verwerking oplegt om zijn relatie met externe verwerker te omkaderen met een overeenkomst die voldoet aan de voorschriften van artikel 16, §1, WVP.

77. De Vlaamse dienstenintegrator(VDI)⁵ zal optreden als trusted third party TTP en zal de gegevens koppelen (zie verder onder B.5.)

B.5. BEVEILIGING

78. De VTC wijst de verantwoordelijke voor de verwerking op de verplichtingen van artikel 16 WVP en op de richtsnoeren informatieveiligheid⁶.

79. Gezien het gedrag van werknemers wordt gemonitord, is de VTC van oordeel dat de gegevens niet ongecodeerd mogen ter beschikking gesteld worden (tenzij er andere bijzondere maatregelen worden genomen om de verspreiding van de persoonsgegevens te voorkomen, zoals bijvoorbeeld de toepassing van het *safe room*⁷ principe).

80. De aanvragers zullen de Vlaamse dienstenintegrator (VDI) vragen om op te treden als 'trusted third party' (TTP). De codering van de data (of de toepassing van het *safe room* principe) zal in samenwerking met en onder controle van de TTP gebeuren. De gegevensoverdracht tussen HFB, AgO, DKB en KU Leuven zal gebeuren in overleg met het TTP op een beveiligde wijze.

81. De VTC benadrukt dat de aanvrager alle mogelijke middelen moet inzetten om te vermijden dat de identiteit van de personen op wie de meegedeelde gegevens betrekking hebben, zou worden achterhaald . Het indelen in klassen of het weglaten van de variabelen die het grootste risico op heridentificatie inhouden, wordt beschouwd als een adequaat middel.

B.5.1. Op het niveau van de aanvrager

82. De veiligheidsconsulent van het departement KB is gekend bij het sectoraal comité van het Rijksregister.

83. Het departement heeft haar informatieveiligheidsbeleid aan de VTC bezorgd op 20 maart 2018. Deze versie dateert van 10 februari 2017.

⁵ Decreet van 13 juli 2012 houdende de oprichting en de organisatie van een Vlaamse Dienstenintegrator (VDI).

⁶ http://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/richtsnoeren_informatiebeveiliging_0.pdf

⁷ Waarbij de data enkel de fysieke ruimte verlaten als ze voorafgaand geanonimiseerd zijn.

B.5.2. Op het niveau van de instantie die de gegevens zal doorgeven

84. De veiligheidsconsulent van AgO is gekend bij het Sectoraal Comité van het Rijksregister (RR nr. 21/2013 (RN-MA-2013-001)).

85. Er werd nog geen veiligheidsplan of veiligheidsbeleid aan de VTC bezorgd. Naar aanleiding van de machtiging 48/2016 werd het volgende gesteld: gezien de ingrijpende reorganisatie binnen de Vlaamse Overheid en de wijzigingen waarmee Ago werd geconfronteerd, nam het uitwerken van dit informatiebeveiligingsbeleid in de lijn met de ISO 27002 meer tijd in beslag dan initieel werd vooropgesteld. In het najaar 2016 zou een eerste versie van een geschreven informatieveiligheidsbeleid voor de Vlimpersdata en ook bijhorende verdere actieplanning aan de VTC en Audit Vlaanderen worden bezorgd. In het formulier evaluatie beveiliging wordt gesteld dat het veiligheidsbeleid tegen januari 2017 zal uitgewerkt zijn en dat een aantal concrete realisaties (lijst van gemachtigde personen, logische beveiliging van de toegang en urgentiebeheer van informatiebeveiliging) tegen eind april 2017.

86. AgO heeft de VTC op 12 september 2017 een stand van zaken van Vlimpers Veiligheidsbeleid⁸ bezorgd. Dat geldt dan niet voor de hele entiteit, maar is wel van belang voor dit dossier.

87. De veiligheidsconsulent van het Facilitair Bedrijf is gekend bij het sectoraal comité van het Rijksregister.

88. Het Facilitair Bedrijf heeft de VTC haar veiligheidsbeleid bezorgd. Deze versie dateert van 9 mei 2017. Het veiligheidsbeleid van het Facilitair Bedrijf (subentiteit Gebruikers- en Toegangsbeheer cf. beraadslaging SCSZ/11/100) werd reeds beoordeeld door het sectoraal comité van de Sociale Zekerheid en de Gezondheid.

⁸ In het formulier evaluatie beveiliging werd vermeld dat het Sectoraal Comité van het Rijksregister op 27 september 2017 de conformiteit van het informatieveiligheidssysteem Vlimpers heeft bevestigd, op basis waarvan ook verder toegang tot de kruispuntbankregisters werd verkregen.

IV. BESLUIT

89. De VTC **machtigt** het Agentschap Overheidspersoneel en Het Facilitair Bedrijf om de gevraagde persoonsgegevens mee te delen aan het departement Kanselarij en Bestuur, team Gedragsinzichten in het kader van een gedragsonderzoek naar aanleiding van het klimaatactieplan Gebouwenportfolio, zoals beschreven in randnummer 27 e.v., onder de voorwaarden vermeld in deze machtiging.

90. De machtiging wordt verleend tot 1 oktober 2020.

91. De machtiging heeft pas uitwerking nadat de voorwaarde inzake transparantie is vervuld.

92. Voorafgaand aan de mededeling van de gegevens wordt de wijze van codering of anonimisering aan de VTC voorgelegd.

93. De VTC vraagt dat AgO haar het veiligheidsbeleid van het agentschap bezorgt tegen 31 mei 2018.

De voorzitter,

Willem Debeuckelaere